

fordres ikke blot een, men to Fagprøver, thi det er jo kun crème de la crème af Juristerne, der blive Højesteretssagførere. Jeg sagde i Gaar, at man havde affivet de danske Jurister, for at den Tilgang til Sagførerstanden kunde spærres, og det ærede Medlem har jo nu indrømmet, at det har sin Betydning, at der i visse Fag kræves Bevis for, at Folk kunne deres Ting, men til at være Haandværker mener det ærede Medlem kræves ingen Fagdygtighed, og nogen Eksamen have Haandværkerne aldeles ingen Brug for. — Jeg vil dertil sige, at det kan være en meget vigtig Ting at faa sine Sager godt førte for Retten, men det har sandelig ogsaa sin Betydning, at f. Eks. den Maskine, man faar lavet, er saaledes, at den ikke springer i Luften. Det ærede Medlem udtalte dernæst: for at sy mine Sko eller mine Klæder behøver ingen at have aftagt nogen Fagprøve. Hertil skal jeg dog sige, at det kunde dog nok være, at hvis det ærede Medlem gik til en Skrædder, der havde Skomagerborgerskab, for at faa sine Sko, eller til en Skomager, der har Skrædderborgerskab for at faa sine Klæder, saa vilde det ærede Medlem faa Bevis for det modsatte og vilde vistnok i Fremtiden sige: Nej, jeg vil hellere gaa til den, der har lært sit Fag. Det samme kunde blive Tilfældet, naar man overlod en Sag til en, der ikke var Sagfører, man vilde da sikkert blive daarlig betjent i Retten. — Til Slutning skal jeg kun sige til det ærede Medlem, at han ikke maa tro, at mine Standsfæller ere saa lidet begavede, at de straks løbe efter en eller anden, der har den Overbevisning, at det vil gavne Haandværkerstanden, om man faar saadanne tvungne Fagprøver. Jeg ønsker at forsvare mine Standsfæller mod denne Paastand, at de skulde have taget denne Beslutning uden i Forvejen at have underkastet Sagen en moden Overvejelse. Tværtimod, Haandværkerstanden tror ganske vist, at de tvungne Fagprøver have nogen Betydning for dem, og at de ere et godt Hjælpemiddel i Kampen for Tilværelsen. Jeg tror hverken, at Haandværkerstanden i Købstæderne eller Landboerne ere saa ringe begavede, som det ærede Medlem forudsætter, at de straks skulde løbe efter

en Mand og bifalde hans Meninger, naar hun opstiller et eller andet Ønske. Det ærede Medlem lader i det hele taget til at sætte Haandværket saa lavt, at han mener, at den, der ikke kan bruges til andet, kan bruges til det, for til Haandværk behøves der ingen Dygtighed. Vi mene nu det modsatte, mene, at der ogsaa dertil kræves stor Dygtighed.

Oct. Hansen: Dette er det ærede Medlem ganske uberettiget til at sige. Jeg har ikke nævnt noget, der kunde give Anledning dertil. Den dygtige Haandværker er et overmaade nyttigt og respektabelt Medlem af Samfundet. Men at det, at han i sit 20de eller 16de Aar, eller hvornaar det nu er, har taget en lille usselig Eksamen som Lærling, skulde have nogen Betydning til at højne hans Dygtighed eller højne ham i Medborgeres Øjne og hjælpe ham til at faa mere at bestille, kan jeg ikke forstaa. I det hele taget er den Tankegang, at man ved en tvungen Eksamen i Drengaaarene skulde kunne bidrage til at højne en vis Stand, mig aldeles umulig at faa i mit Hoved. Nej, Kundskab, Arbejde, Flid, det højner naturligvis en Stand og højner en Mand, men jeg tror, man gør ondt, naar man netop vil bringe Tvang ind i dette Forhold. Jeg forstaaer ikke det ærede Medlems Udtalelse om, at man frivillig bliver tvungen til noget. Det hører ingen Steder hjemme. Det, vi her tale om, er en Lovstvang, der stilles visse Betingelser for at kunne komme i selvstændig Virksomhed. Det er denne Tvang, vi ere imod, og jeg er principmæssig imod al Tvang, hvor det gælder om at faa sine Medmennesker til at erhverve sig Kundskaber og arbejde sig frem i moralsk Henseende. Vi have her hjemme det bedste Eksempel paa, at det er overflødigt. Noget af det smukkeste, der er kommet frem i vor Levetid her hjemme, er netop den Trang til Kundskaber og Uddannelse, som Landbostanden, og da navnlig de unge Landmænd, vise. Den Gang Grundtvigs Højskole blev oprettet — og der er jo nu Højskoler over hele Landet — strømmede de unge, baade Karle og Piger, dertil, og der var hverken Tale om Eksamen eller Prøve eller noget som helst. Det gjorde Bondestanden ganske